

Nr 167

Av herr Strand, om inrättande av en professur i reumatologi vid universitetet i Lund.

Universitetskanslerns äskanden till detta års riksdag innefatta en anhållan att en *professur i reumatologi* måtte inrättas vid Lunds universitet från och med den 1 juli 1960 i stället för den där nu förefintliga lärarbefattningen i reumatologi i Bo 1. Av icke angivna skäl är dock detta äskande ej medtaget i årets statsverksproposition.

Universitetskanslern motiverar sin framställning i detta ärende på följande sätt:

De reumatiska sjukdomarna äro utomordentligt allvarliga för både samhället och individen. Det synes i hög grad angeläget, att forskningen däröver vinner statsmakternas fulla stöd. Blott genom fortsatt forskningsarbete är det möjligt att komma orsakerna till dessa sjukdomar närmare på spåren för att effektivt kunna genomföra profylax och terapi. Inom landet finnes för närvarande icke någon professur i reumatologi.

Vid reumatologiska kliniken i Lund har sedan många år tillbaka bedrivits ett intensivt och fruktbarande forskningsarbete på förevarande område.

Medicine doktor Gunnar Edström, som 1947 utnämndes till lärartjänsten i reumatologi vid universitetet, har i ett mycket stort antal vetenskapliga skrifter dokumenterat sin vetenskapliga skicklighet inom reumatologiens ämnesområde. Enligt tidigare företedda utlåtanden, vilka senast i fjol bilagts konsistoriets petitaskrivelse angående universitetets avlöningsanslag (s. 222—225), är Edström kompetent till professur i ämnet.

Universitetskanslern tillstyrker bifall till konsistoriets förslag att den nuvarande lärarbefattningen i reumatologi vid universitetet från och med nästa budgetår omändras till professur i ämnet samt att Edström utan ansökningsförfarande utses till förste innehavare av professuren.

Universitetskanslern grundade sin anhållan på ett petitum från Lunds universitets större akademiska konsistorium samt därvarande medicinska fakultet, vari det dessutom hette:

I upprepade petita, första gången till 1950 års riksdag och senast till nu pågående riksdag, har medicinska fakulteten framfört förslag om inrättande av en professur i reumatologi vid Lunds universitet i stället för den nuvarande lärarbefattningen i ämnet.

Vid reumatologiska kliniken i Lund har sedan många år tillbaka bedrivits ett intensivt och fruktbarande forskningsarbete dels rörande klimatologiska, serologiska, immunbiologiska och genetiska faktorerers betydelse för och inverkan på de reumatologiska sjukdomsprocesserna, dels beträf-

fande klinisk symptomatologi och prognos vid reumatisk feber och reumatoid artrit samt dels rörande socialmedicinska problem inom detta sjukdomsområde.

Om- och tillbyggnaden av den reumatologiska kliniken är nu färdig, och kliniken har erhållit sin forskningsutrustning samt ett årligt material- och utrustningsanslag. Ur kostnadssynpunkt torde därför professurens inrättande inskränka sig till löneskillnaden mellan en akademisk lärartjänst i laborator och professors ställning.

Beträffande ärendets principiella natur kan ytterligare följande anföras.

I dagens samhällssituation är kampen mot folksjukdomarna än angelägnare än tidigare. Utvecklingen har medfört att deras betydelse i samhället tilltagit. Av vårt lands befolkning i produktiv ålder mellan 15 och 67 år äro grovt approximativt dagligen cirka 300 000 ur stånd att arbeta på grund av sjukdom (invaliderna däri inräknade). I omkring 60 % utgör därvid någon av de s. k. folksjukdomarna orsaken till arbetsoförmågan. De psykiska och mentala sjukdomstillstånden utgöra största sjukdomsgruppen, de reumatiska sjukdomarna den näst största.

Detta är orsaken till att ett flertal folkorganisationer bildats för att åstadkomma ett intensifierat bekämpande av dessa folksjukdomar. Den första av dem var Nationalföreningen mot tuberkulos; för 15 år sedan tillkom Riksföreningen mot reumatism och därefter likartade föreningar mot cancer, mot polio, mot psykisk ohälsa, mot MS, organisationer för att hjälpa CP-barn o. s. v. Alla dessa ha kommit till stånd på grund av insikten, att det behövs ett intimt och energiskt samarbete mellan myndigheter och enskilda, mellan läkare och lekmän, mellan teoretisk vetenskap och praktisk sjukvård för att verksamheten skall bli framgångsrik. Ett flertal av riksdagens ledamöter är direkt engagerade i detta samarbete.

Det har även blivit alltmera klart, att vid effektiviseringen av kampen mot dessa folksjukdomar den vetenskapliga forskningens framsteg äro utslagsgivande. Djupaste orsaken till att dessa sjukdomar fått sin utbredning i samhället och blivit folksjukdomar är främst, att man i grunden ej känner deras natur och därför ej heller har möjlighet att bekämpa orsaken. Då kan ingen framgångsrik vare sig profylax eller terapi komma till stånd.

Folkorganisationerna ha insamlat och givit mycket pengar till denna forskning. Viktigast är dock statsmakternas fulla stöd. Mycket har även från deras sida gjorts, särskilt under senare år. Genom det medicinska forskningsrådet ha stora medel ställts till forskningens förfogande. Ett flertal forskningsinstitutioner och professorer ha inrättats. Så upprustas i årets statsverksproposition särskilt mentalsjukvården och föreslås nya professorer i psykiatri. Inom radioterapi och kräftforskning ha under senare år erhållits nya professorer i Göteborg och Umeå, inom ftisiologi i Uppsala. Blott inom reumatologi saknar landet fortfarande professor.

Det synes därför högeligen motiverat att bifalla universitetskanslerns äskande till detta års riksdag, att vid den största reumatologiska undervisnings- och forskningskliniken i landet, den vid universitetet i Lund, inrätta en dylik. Främst med hänsyn till forskningens framtida rekrytering på detta ämnesområde synes en sådan åtgärd angelägen.

Kostnaderna därför synes även knappast motivera ett uppskov. De senaste årens riksdagar ha i samband med den reumatologiska universitetskliniken i Lund om- och tillbyggnad — vilken dragit en kostnad av 2 048 000 kr., vartill kommit sjukvårdsutrustning för 202 000 kr. — beviljat 56 000 kr. för vetenskaplig utrustning, 15 600 kr. för inredning av undervisningslokalerna, inrättande av en tjänst som klinikamanuens, en som kanslibitråde och en som laboratoriebiträde. Kliniken har ett årligt statligt utrustnings- och materialanslag på för närvarande 13 600 kr. Gentemot dessa belopp synes den ytterligare kostnad för statsverket, som en omändring av lärartjänsten i Bo 1 till en professorstjänst i Bo 3 — eller 220 kr. per månad (nuvarande lön i lönegrad Bo 3 är 3 304 kr. och i Bo 1 3 084 kr. per månad) — relativt blygsam.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen ville besluta

att från och med den 1 juli 1960 inrätta en professur i reumatologi vid universitetet i Lund, vars innehavare tillika skall vara överläkare och chef för reumatologiska kliniken därstädes, i stället för nuvarande lärartjänsten i reumatologi, som indrages, samt

att kostnaderna härför bestridas genom att anslaget till Universitetet i Lund: Avlöningar för budgetåret 1960/61 höjes från i statsverkspropositionen föreslagna 20 443 000 kr. till 20 445 640 kr.

Stockholm den 26 januari 1960

Axel Strand